

Llibre blanc del tractament lingüístic a Espanya

Juny 2015

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

L'ONG del català

L'estat espanyol i les
obligacions d'ús del
castellà de les empreses i
de les persones
consumidores dels
territoris de parla catalana

Plataforma per la Llengua
Via Laietana, 48A
08024 Barcelona
www.plataforma-llengua.cat

Títol: L'estat espanyol i les obligacions d'ús del castellà de les empreses i de les persones consumidores dels territoris de parla catalana

Elaborat: Plataforma per la Llengua

Barcelona, juny 2015

© Plataforma per la Llengua

Plataforma per la Llengua

Via Laietana, 48 A, principal 2a

08003 Barcelona

Tel. 93 321 18 03

www.plataforma-llengua.cat

Sumari

Introducció	3
Les obligacions d'ús del castellà a.....	5
l'etiquetatge, manuals d'ús i instruccions de productes	5
la documentació que les empreses han d'adreçar a l'administració.....	7
els certificats de comercialització de béns i productes.....	7
els requisits de saber o fer servir una llengua.....	8
els codis de conducta i de responsabilitat de les empreses	9
el registre mercantil	10
les patents, marques i propietats industrials.....	11
els títols i targetes professionals.....	12
la traducció jurada.....	12
els productes farmacèutics, sanitaris i medicaments	13
les assegurances privades	14
els bancs i el sistema financer	14
la declaració de conformitat CE per comercialitzar productes.....	15
les empreses de jocs i concursos	15
la contractació d'empreses per obres i serveis des de l'Administració	16
els teclats d'aparells de venda a Espanya	17
la defensa de la competència.....	17
les ofertes públiques d'adquisició de valors (OPA).....	17
l'edició i publicació de llibres	17
els contractes i garanties en les relacions de consum	18
les empreses públiques de l'Estat	18

Introducció

Segons l'informe *Les disposicions legals que obliguen les empreses catalanes a l'ús del català o del castellà* elaborat per la Plataforma per la Llengua el desembre del 2014, hi ha 340 disposicions vigents a Catalunya que obliguen les empreses a fer servir el castellà en tota mena d'àmbits, especialment en la relació amb el consumidor. Segons dades també de la Plataforma per la Llengua, només el 2014 es van dictar 32 disposicions noves impositives del castellà en aquest àmbit. Això afecta l'atenció oral i escrita, els requeriments per exercir algunes feines, la informació diversa adreçada als usuaris, l'etiquetatge, la retolació, la documentació, les sol·licituds i tràmits, els títols professionals, la certificació de productes, la megafonia, l'obligació de conèixer o d'utilitzar una llengua, factures, contractes, garanties, l'elaboració de plans d'emergència, proves avaluadores, relacions de consum i més relacions de les empreses amb l'administració. Aquestes obligacions augmenten en unes altres autonomies com el País Valencià, l'Aragó i les Illes Balears, sempre a favor del castellà, arran justament dels requisits afegits que fins ara han imposat els respectius governs autonòmics. En la majoria de casos no complir la normativa significa una infracció amb sanció. Per contra, no hi ha ni una sola disposició que obligui les empreses a fer servir el català en l'àmbit on el castellà és llengua pròpia. Però, fins i tot a Catalunya, les obligacions per emprar el català desenvolupades pel govern català són testimonials respecte al castellà; amb 24 disposicions legals vigents que corresponen tot just a un 7% del total per al castellà. D'altra banda, l'Estat no ha fet ni una sola disposició que beneficiés el català respecte al castellà. El castellà té un tractament clarament a favor. La pressió lingüística legal que parteixen les empreses per utilitzar el castellà, no duplica, ni triplica, ni quadruplica la que reben per fer servir el català a Catalunya, sinó que la supera més de 14 vegades en el lloc on el català està més afavorit, a Catalunya. A més, lleis catalanes com el Codi de consum estan pendents de sentència al Tribunal Constitucional per motius lingüístics i s'han reinterpretat a la baixa arran de la sentència del 2010 d'aquest tribunal contra l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Així doncs, la diferència real en l'aplicació pràctica de la normativa entre castellà i català encara és més gran.

D'altra banda, mentre que per al castellà el govern espanyol assumeix la legalitat de les normes i així les fa complir a les empreses i n'informa, no passa el mateix amb la poca que hi ha per al català. Les campanyes dels òrgans econòmics de l'estat o de projecció internacional oficial per informar les empreses que actuen a Espanya inclouen els preceptes obligatoris sobre el castellà, però no pas les obligacions existents per al català, encara que en siguin poquíssimes. Atès que l'Administració General de l'Estat se'n desentén, són només els governs autonòmics els que, tot i les restriccions, desenvolupen la normativa a favor del català.

Tanmateix, el govern central no se la fa seva i en els canals de difusió adreçats a les empreses multinacionals que volen actuar i desenvolupar-se a Espanya només els fa arribar les obligacions d'ús (oral, escrit, documents, contractes, etiquetatge, instruccions...) que afecten el castellà. Un bon exemple són els incompliments en matèria d'etiquetatge sobre el català. L'administració autonòmica es veu limitada per aplicar una legislació vigent quan l'Estat no informa ni fa seva la poca normativa a favor del català.

El document que presentem parteix d'un esborrany elaborat per la Plataforma per la Llengua sobre les «balances lingüístiques» globals en el tractament que fa l'estat espanyol en els diversos àmbits d'actuació. Bàsicament d'aquest informe s'han extret les dades que presentem, agrupades per sectors o temàtiques.

Les obligacions d'ús del castellà a...

l'etiquetatge, manuals d'ús i instruccions de productes

El govern i el parlament espanyol han aprovat centenars de disposicions que obliguen a etiquetar, fer les instruccions i manuals d'ús i l'embalatge dels productes com a mínim en castellà. Aquestes normatives inclouen sancions i retirada de productes i afecten tot el territori estatal, més enllà d'on el castellà és llengua pròpia, amb una actitud inèdita en l'àmbit europeu per a un estat amb llengües de les característiques del català. Segons l'informe elaborat per la Plataforma per la Llengua a 31 de desembre del 2014 hi havia 161 disposicions que obligaven les empreses a etiquetar i fer les instruccions dels productes en castellà. En el sentit contrari l'Estat no ha fet ni una sola disposició en el mateix sentit que obligui les empreses a etiquetar i fer les instruccions dels productes en català. Pel que fa a les normatives impositives del castellà en aquest camp n'hi ha de molt generalistes i d'altres més específiques que afecten productes alimentaris, productes industrials, productes farmacèutics, joguines, verdura, fruita, tabac, bolets, fertilitzants, plaguicides, explosius, productes tòxics i perillous, productes pirotècnics, electrodomèstics, pinso animal, detergents i productes de neteja, additius alimentaris, cosmètics, calçat, plantes de viver, productes tèxtils, medicaments homeopàtics, productes de règim, productes amb enzims i microorganismes, caramels, llepolies diverses, begudes refrescants, aliments dietètics, ultracongelats, joies i objectes amb materials preciosos, orxata, cafè, xocolata, productes de pastisseria industrials, productes de viatge, marroquineria, guants, patates fregides i aperitius, lents de contacte, cuir, conserves... Es pot dir que la majoria de productes de venda al consumidor estan sotmesos a les obligacions d'ús del castellà. Entre aquestes disposicions n'hi ha de tant significatives com el Reial decret 1468/1988, pel qual s'aprova el Reglament d'etiquetatge, presentació i publicitat dels productes industrials destinats a la venda directa als consumidors i usuaris; el Reial decret 1334/1999, pel qual s'aprova la Norma general d'etiquetatge, presentació i publicitat dels productes alimentaris; la Llei 29/2006 de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris, i el Reial decret 1801/2003 sobre seguretat general dels productes. Darrerament les obligacions han estat més incisives. Per exemple, el Reial decret 1205/2011 sobre la seguretat a les joguines inclou fins a 5 articles diferents impositius del castellà en la informació i comercialització dels productes. El Reial decret 563/2010, sobre productes pirotècnics té fins a 8 articles amb imposicions del castellà, fet inèdit en una llei que a primer cop d'ull no és específicament lingüística. En aplicació d'aquestes lleis, els organismes de consum de la

Generalitat de Catalunya s'han vist obligats a posar sancions i retirar productes per no estar etiquetats en castellà. Només l'any 2009, l'Agència Catalana de Consum va posar 94 sancions a productes que no estaven etiquetats en castellà. A la resta d'autonomies aquesta activitat ha estat fins i tot més severa. Més enllà de la normativa sectorial, el Reial decret legislatiu 1/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general per a la defensa dels consumidors i usuaris va incorporar a partir del 2007 (i també en les reformes posteriors), l'obligació d'etiquetar en castellà. Aquest reial decret derogava l'anterior llei estatal dels consumidors de l'any 1984, que fins llavors només deia que calia aplicar les lleis d'etiquetatge estatals, però no especificava directament l'obligació. Segons l'article 18 de la llei espanyola actual de consum: «Sense perjudici de les excepcions previstes legalment o per reglament, les indicacions obligatòries de l'etiquetatge i presentació dels béns o serveis comercialitzats a Espanya han de figurar, almenys, en castellà, llengua espanyola oficial de l'Estat». A la pràctica hi ha productes que estan obligats a etiquetar en castellà per més de cinc normatives a la vegada. La responsabilitat doncs per fer obligatori el català no ha estat assumida per l'Estat i ni tan sols per les autonomies on és llengua pròpia. Les lleis de consum d'autonomies com Cantàbria, Madrid, Castella-Lleó, Astúries, Canàries i Extremadura insisteixen en el caràcter obligatori de l'etiquetatge en castellà, però també ho van desenvolupar autonomies com Aragó i les Illes Balears. En el cas de Catalunya hi ha dues lleis que obliguen a fer l'etiquetatge en català: la llei de política lingüística del 1998, però només per a productes catalans amb denominacions d'origen i el Codi de consum del 2010 per a productes generalistes. El primer cas no s'ha aplicat mai i el segon tampoc; amb l'afegit que la normativa impulsada per l'Estat espanyol a la Unió Europea impedeix a la pràctica l'aplicació real d'aquesta llei. Així, el govern espanyol no solament obliga una de les llengües, sinó que ho fa fora del territori on és pròpia i fins i tot posa traves que uns altres puguin determinar localment la mateixa obligació. D'altra banda, les obligacions d'ús del castellà no solament tenen en compte productes destinats al consumidor, sinó també entre empreses i indústria. Per posar un exemple, el Reial decret 1644/2008 sobre maquinària de tot tipus, obliga les empreses a fer totes les instruccions, advertències i manuals d'ús en castellà. Si se sol·licita (article 1.7), s'acompanyarà de versions en altres llengües d'entre les oficials de la Unió Europea, de manera que el català ni tan sols pot ser sol·licitat. Un altre aspecte que cal destacar és que aquestes més de 100 disposicions impositives del castellà preveuen sancions i infraccions. La mateixa llei de consum espanyola (Reial decret legislatiu 1/2007) preveu per no etiquetar en castellà (i atenent diverses circumstàncies) multes que poden anar des de poc més de 15.000 euros a més de 600.000. Per posar un altre exemple, la llei 8/2010, sobre règim sancionador sobre embalatge i etiquetatge de mesclures químiques preveu una sanció entre 6.001 i 85.000 euro per «no presentar l'etiqueta escrita, almenys en castellà» (article 6), i d'entre 85.001 i 1.200.000 euros per «no facilitar la fitxa de dades de seguretat, almenys en castellà» (article 5). En aquest cas, més enllà de la multa i la prohibició de distribució del producte addicionalment es farà una «clausura temporal, total o parcial de les instal·lacions, per un termini màxim de cinc anys». En el cas del català, el Codi de consum preveu multes d'entre 10.000 i en els casos molt greus reiterats fins a 100.000, però no se n'ha aplicat cap per no haver etiquetat en català i, com hem explicat, és difícil que es pugui portar a terme, ateses les traves que posa el govern espanyol, tant a la Unió Europea com al Tribunal Constitucional.

la documentació que les empreses han d'adreçar a l'administració

Hi ha centenars de disposicions que obliguen les empreses a presentar en castellà, o com a mínim en castellà, la documentació de tota mena per distribuir un producte, desenvolupar una activitat o altres tràmits diversos amb l'administració o entre empreses. Pràcticament tot allò que té relació amb organismes de l'Estat, cal fer-ho en castellà. Aquesta obligació no existeix per al català, ni tan sols si la seu social de l'empresa correspon al domini lingüístic català. Tampoc no hi ha opció de tria entre català i castellà. Això inclou sol·licituds per a la comercialització i venda de tota mena de productes o permisos d'activitat, des d'assegurances, finances, productes de tota mena, activitats empresarials, controls metrològics, transport d'animals i plantes, exportació i importació, permisos per distribuir un producte o un bé, registres estatals... Per anomenar-ne alguns podem citar la Resolució del 9 de febrer de 1996 d'autoritzacions de transport per carretera, el Reial decret llei 8/1998 sobre propietat industrial, el Reial decret 2111/1998 d'accés a les infraestructures ferroviàries, el Reial decret 1890/2000 del reglament de conformitat d'aparells de telecomunicacions, el Reial decret 1054/2002 de registre, autorització i comercialització de biocides, la Llei 43/2002 de sanitat vegetal, la Llei 35/2003, d'institucions d'inversió col·lectiva, el Reial decret 6/2004 de la Llei d'assegurances privades, l'Ordre APU/999/2005 del registre voluntari de licitadors del Ministeri d'administracions públiques, el Reial decret 1085/2005 de normes zoosanitàries, el Reial decret 1310/2005 de mercat de valors, el Reial decret 65/2006 d'importació i exportació de mostres biològiques, el Reial decret 1185/2006 del reglament de radiocomunicacions marítimes, el Reial decret 1580/2006 de compatibilitat electromagnètica dels equips elèctrics i electrònics, el Reial decret 1031/2007 sobre el protocol de Kyoto, el Reial decret 1109/2007 de subcontractació al sector de la construcció, el Reial decret 1392/2007 de requisits per a l'acreditació de companyies aèries de tercers països, el Reial 1516/2007 de règim jurídic de cabotatge marítim i navegació d'interès públic, el Reial decret 261/2008 del reglament de defensa de la competència, l'Ordre PRE/2986/2008 sobre finançament d'operacions de crèdit, la resolució de 5 de gener de 2009 sobre embarcacions de lleure, la resolució de 24 de març de 2009 de normes per a projectes de cooperació, l'Ordre CUL/862/2009, de la línia de finançament "ICO-Industrias Culturales", el Reial decret 98/2009 del reglament d'inspecció aeronàutica... Per als procediments concursals o fallida d'empreses, per bé que es preveu que es pugui presentar documentació en català, sempre està restringit on és llengua pròpia i oficial, mentre que el castellà s'admet arreu a més de ser l'única prevista i que es pot requerir quan es demanen traduccions (Llei 22/2003 concursal).

els certificats de comercialització de béns i productes

En tots els casos sempre la llengua privilegiada i exigida per aquests tipus de certificats és el castellà, mai el català. Aquesta exigència per al castellà afecta tot el territori espanyol fins i tot allà on el castellà no és llengua pròpia. En algun cas excepcional s'admeten com a vàlides llengües oficials de la Unió Europea o, com el cas de la Resolució de 18 de juny de 2004 sobre

el format dels certificats d'aeronavegabilitat normals i per a l'exportació, el castellà i l'anglès. En tot cas no hi ha cap cas previst en la legislació de l'Estat per fer-ho en català i no és mai obligatori com sí que ho és el castellà. De reials decrets, resolucions i ordres impositives únicament del castellà n'hi ha moltíssimes. Afecten certificats i segells de tota mena; per exemple, de productes fitosanitaris, animals, derivats d'animals, transport, productes alimentaris en general, vaixells, vehicles per carretera, el certificat dels productes amb declaració de conformitat «CE», productes relacionats amb l'energia, maquinària de construcció, plataformes elevadores, màquines compactadores, serres industrials, cintes transportadores, equips de refrigeració de vehicles, equips de perforació, equips de càrrega i descàrrega de cisterna i sitges de camions, contenidors de reciclatge, talladors de gespa, martells hidràulics, generadors, grues, pavimentadores, col·locadors de canonades, vehicles especialitzats i orugues, llevaneus, trituradores industrials, equips de bomba d'aigua, grups electrògens de soldadura, permisos d'aeronavegabilitat, mostres biològiques, substàncies de tractament d'aigües per al consum humà, substàncies perilloses...

els requisits de saber o fer servir una llengua

Aparentment, com passa en els altres casos d'estats plurilingües comparables a l'espanyol, si hi ha obligacions previstes de conèixer una llengua per exercir una activitat professional, caldria tenir en compte l'obligatorietat del castellà on és llengua pròpia i la del català on ho és. O altrament totes dues per a tot el territori. Però és que ni tan sols hi ha cap llei de l'Estat que prevegi que el català sigui llengua obligatòria juntament amb el castellà on el català és llengua pròpia. Absolutament tota la normativa de l'Estat només preveu obligacions de conèixer el castellà, fins i tot com a única llengua obligatòria en el domini lingüístic de la llengua catalana. Hi ha molts exemples que afecten les activitats professionals. Així, la Llei 5/2014 de seguretat privada estableix l'obligació de tenir coneixements de castellà com a requisit general per desenvolupar les funcions de seguretat privada. No preveu igualment que calgui saber català ni tan sols a Catalunya, Illes Balears o País Valencià i tampoc no s'ha desenvolupat cap llei autonòmica que hi obligui. De fet, en la primera Llei 23/1992 de seguretat privada això no era explícitament necessari. No fou fins a la modificació del 2007 que es va incloure aquesta obligació. Aquest mateix requisit també hi és al Reial decret 2364/1994 del reglament de la seguretat privada, encara vigent. L'obligació única del castellà és molt extensa en diverses disposicions en l'àmbit de la seguretat marítima, tant dins el vaixell com en les professions de relació amb els ports. Però també el castellà és condició indispensable, i mai el català, per exemple per obtenir diversos títols professionals o habilitacions en l'àmbit del sector ferroviari (Ordre FOM/2520/2006) o aeroports (Reial decret 1238/2011, Reial decret 750/2014, en aquest darrer cas per a la tripulació de vol, personal operatiu i especialista o el Reial decret 1516/2009 per a controladors aeris). Per a moltes beques de formació o per a l'obtenció de llicències és requisit indispensable conèixer el castellà o com en el cas de moltes activitats del joc o de transports per mar i aire és obligatori de fer servir el castellà en les relacions amb el client. El castellà és per exemple llengua obligatòria d'ús en la megafonia dels vaixells de passatgers. Així, l'Ordre del 23 de juny del 1999, obliga el capità a fer les comunicacions en castellà encara que el transport sigui en territoris on l'única llengua pròpia sigui el català. L'article 6 permet l'ús del català de manera opcional sempre que es faci servir també el

castellà. En alguns casos l'obligació d'ús del castellà arriba a trepitjar els drets de les persones en les situacions més dramàtiques. Tant el Reial decret 632/2013 d'assistència a les víctimes d'accidents d'aviació civil i dels familiars, com la Resolució de 14 de maig de 2014, per la qual s'aprova el Protocol de Coordinació per a l'assistència a les víctimes d'accidents d'aviació civil i els familiars, obliguen les aerolínies a disposar d'un centre de recepció de trucades en castellà i anglès per atendre les víctimes d'accidents aeris i els familiars arreu del territori espanyol. No hi ha cap obligació semblant per al català ni tan sols per a les companyies principals que actuen als aeroports dels territoris de parla catalana. L'any 2009, la Plataforma per la Llengua va detectar en un informe sobre lleis impositives del castellà a Catalunya més de 50 disposicions que obliguen el coneixement únic del castellà com a requisit per accedir o desenvolupar una feina o obtenir una beca per estudiar per fer una feina concreta; a la pràctica en són moltes més. Així mateix, la inclusió necessària de saber el castellà no sempre apareix a les disposicions, però s'entén del caràcter constitucional del deure de saber-lo.

els codis de conducta i de responsabilitat de les empreses

La llei bàsica general de l'Estat per a la defensa dels consumidors i usuaris (aprovada per Reial decret legislatiu 1/2007 i modificada posteriorment) estableix drets lingüístics per als consumidors, però tots, absolutament tots, per als consumidors que volen exercir llurs drets en llengua castellana. No hi ha cap garantia de drets per als de parla catalana, ni tan sols per on el català és llengua pròpia i oficial. A l'esmentada llei surt fins a cinc vegades, en diversos articles, la frase «almenys, en castellà» i ni una sola menció al català. Així, els consumidors espanyols tenen garantida la presència del castellà en aspectes com l'etiquetatge de productes, la garantia dels béns i serveis i tota informació precontractual de les relacions de consum com les dades de l'empresa, detall de preus, procediment de pagament, lliurament i execució, informació sobre les llengües en què es pot fer el contracte més enllà de la castellana, termini, procediment, formularis de desistiment, condicions diverses, garanties legals, assistència postvenda, codis de conducta, durada del contracte, obligacions, informacions de dipòsits, garanties financeres o qualsevol altra informació. No hi ha cap garantia en el mateix sentit per al català. Val a dir que les competències de consum estan traslladades als governs autonòmics però, per no ser exclusives, els consumidors i empreses queden sempre supeditats a la llei general de consum. Així mateix l'obligatorietat d'ús del castellà en diversos aspectes, especialment l'etiquetatge, està doblement recollida en diverses lleis autonòmiques de consum. La protecció dels consumidors de parla catalana es relega a la voluntat dels governs autonòmics i a les restriccions que exerceix directament l'Estat o a través de la Unió Europea, tot negant-se a reconèixer el català llengua oficial d'aquest estament, mentre que el castellà està blindat per l'Estat. Quan una autonomia, com la de Catalunya, ha desenvolupat una llei, com el Codi de consum, fins i tot les forces del govern de l'Estat (en aquest cas el Partit Popular) l'han duta al Tribunal Constitucional per motius lingüístics i s'han reinterpretat els drets lingüístics dels consumidors de parla catalana a la baixa arran de la sentència d'aquest tribunal contra l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. No és solament que l'Estat ignora els drets dels consumidors de parla catalana, sinó que té mecanismes per limitar tot desenvolupament. Cal tenir en compte que més enllà de la normativa general sobre consum hi ha diverses disposicions que obliguen l'ús sempre del castellà en diversos aspectes

de la relació amb el consumidor, com el deure d'atendre'ls en castellà, de facilitar-li la informació en aquest idioma... També el castellà, i mai el català, és la llengua que pot ser reconeguda en la responsabilitat social de les empreses en els codis de conducta arran de la negativa d'Espanya de reconèixer el català llengua oficial de la Unió Europea. Així el Reial decret 1163/2005 sobre el distintiu de confiança en els serveis de societat de la informació i de correu electrònic estableix les condicions que han de tenir els codis de conducta de les entitats per tenir el distintiu públic de confiança en línia. Una de les condicions és l'impuls de la comunicació amb els consumidors i usuaris perquè puguin escollir qualsevol llengua oficial de la Unió Europea, i per tant el castellà, però no pas el català.

el registre mercantil

El castellà és l'única llengua obligatòria prevista per a les inscripcions del registre mercantil. Més enllà que el nom (*Registro Mercantil Central*) i el funcionament està totalment castellanitzat o només amb alguna opció en anglès al webs i en els serveis de publicitat de les dades, les empreses estan obligades a fer els assentaments en castellà. Això no solament afecta els registres fets en indrets on el castellà és llengua pròpia sinó que afecta tot el territori espanyol encara que el castellà no hi sigui llengua pròpia. Així s'estableix al Reglament del registre mercantil del Reial decret 1784/1996, article 36: «Els assentaments del Registre es redactaran en llengua castellana, ajustats als models oficials aprovats i a les instruccions impartides per la Direcció General dels Registres i del Notariat.» Els assentaments fets en català no estan permesos. Tot i aquest precepte, a Catalunya es va desenvolupar una normativa que si més no en aquest àmbit territorial permetia fer els assentaments en català així com es fan en castellà. Així ho estableix la Llei de política lingüística a l'article 17 pel qual «són vàlids els assentaments registrals fets en qualsevol de les dues llengües oficials». Així, segons aquest article també «els formularis i els altres impresos que estiguin a disposició del públic a les oficines dels registres han d'ésser redactats, almenys, en català». A la pràctica en allò que depèn de l'administració central no hi ha aquest comportament equitatiu. Així, la majoria de documents que depenen de l'Estat no hi són en català i, si hi és, sempre supeditat al castellà, és a dir, en edició bilingüe i amb el català sempre en segon lloc i normalment a disposició més complicada i un temps després de la versió castellana. Aquest és el cas dels models establerts a la Resolució de 28 de gener de 2015, que modifica l'Ordre JUS/206/2009 que només preveia models monolingües en castellà. Ara preveu models en català, però són sempre bilingües, amb el castellà en primer lloc i amb secessionisme lingüístic respecte al català (models castellà/català i castellà/valencià), cosa que no passa mai per als models ja existents sis anys abans en castellà. En uns altres casos el català ni tan sols està previst. Per posar un exemple, l'Ordre JUS/1698/2011, sobre models de presentació en el Registre Mercantil dels comptes anuals consolidats només preveu per a tot el territori els models en castellà, incloses les sol·licituds, memòries, fulls d'identificació, balanços... Tan sols preveu, i no pas en format electrònic, que pugui estar a disposició en català els comptes anuals consolidats però sense garanties reals perquè calia desenvolupar-ho: el model no era instantani com el castellà. No va ser fins després de tres anys que va arribar una versió en català per a una resolució del 28 de gener del 2014, però és parcial, remet a una descàrrega per web que ni tan sols n'apareix el model oficialment al BOE, sempre bilingüe amb el castellà en primer lloc i hi

ha segregació lingüística respecte al català, amb un formulari castellà/català i un altre castellà/valencià.

les patents, marques i propietats industrials

El funcionament de l'*Oficina Española de Patentes y Marcas* és totalment en castellà, amb el nom oficial en aquesta llengua i prou. Hi ha una opció testimonial en català al web però no arriba ni al primer nivell. Fins i tot el *Boletín Oficial de la Propiedad Industrial* és exclusivament en castellà. Però la part més impositiva està en les relacions amb el ciutadà i les empreses. Tota la documentació cal presentar-la en castellà. El català no té gens de validesa legal i en la majoria del territori espanyol ni tan sols es pot presentar acompanyant la versió obligatòria en castellà. En el cas concret de la Llei de patents (Llei 11/1986), estableix que la sol·licitud i tota la documentació cal presentar-la i fer-la en castellà. Si hi ha reconeguda la competència corresponent per a les comunitats autònomes, quan es presentin a les oficines de l'administració autonòmica corresponent, es pot fer en català sempre que aquesta administració hagi reconegut l'oficialitat de la llengua. De tota manera, no tindran cap validesa, perquè sempre cal acompanyar tota la documentació de la versió en castellà, que és l'única autèntica (article 21 de la llei). La imposició única del castellà, tant en la documentació posada a disposició com a l'obligatorietat d'emplenar-la i presentar-la en castellà es fa extensiu a una àmplia legislació. Aquest també és el cas de la Llei 17/2001 de marques amb un redactat molt semblant amb obligacions d'ús del castellà als articles 11, 14 i 86; o el Reial decret 687/2002 pel qual s'aprova el reglament d'execució d'aquesta llei. Igualment queden afectats els productes de disseny industrial per la Llei 20/2003 de protecció del disseny industrial, també en tota la documentació i sol·licituds, o el Reial decret 1937/2004, pel qual s'aprova el reglament d'execució d'aquesta llei. L'aplicació d'aquestes normatives arriba, com en molt casos, a extrems esperpèntics d'imposició del castellà. Aquest és el cas recollit per la Plataforma per la Llengua, del 16 de gener de 2015, d'un empresari a qui es va denegar una sol·licitud de registre per una sola frase en català, que malgrat ser plenament intel·ligible en castellà, no va ser acceptada. Concretament va posar «venda de productes alimentaris», així, en català. A 13 de maig del 2015 el portal Viaempresa també va recollir un altre cas de l'empresa catalana Last Minute Sports SL a qui l'Oficina Espanyola de Patents i Marques va suspendre formalment l'expedient de sol·licitud de registre de marca per no aportar la documentació en castellà. Aquest greuge és evident i sense comparació amb altres països plurilingües i ben contradictori amb el paper de l'estat espanyol, i dels dos principals partits del PP i del PSOE, que van oposar-se a la patent europea aprovada el 2012. L'Oficina Europea de Patents sí que permet la presentació de la sol·licitud en qualsevol llengua oficial de la Unió Europea, però cal que vagi acompanyada d'una traducció a l'anglès, l'alemany o al francès. Aquesta tràmit permet que la patent sigui vàlida per a tots els països de la Unió Europea sense la necessitat d'anar-ho patentant estat per estat. Això simplifica els tràmits i abarateix, segons la Comissió Europea, un 80% els costos a les empreses i als inventors. Tanmateix, Espanya (Itàlia parcialment) s'ha negat a validar la patent europea perquè el castellà no es troba entre les llengües imprescindibles per presentar la sol·licitud. Així, una patent europea és vàlida per 27 o 28 països llevat d'Espanya. Els motius lingüístics van propiciar que el PP i el PSOE trenquessin la disciplina de vot dels grups respectius a l'eurocambra.

els títols i targetes professionals

La normativa espanyola vetlla en tot moment per assegurar la presència del castellà en tots els títols professionals, fins i tot en els que depenen o són lliurats per les comunitats autònomes, i fins i tot restringeix l'ús del català. Per posar un exemple d'això podem citar la normativa més recent, com el Reial decret 36/2014 sobre títols professionals del sector pesquer. Tots els models han de ser com a mínim en castellà i de forma preeminent. En aquest cas també han de ser en anglès (article 18), però estableix que la lletra en anglès serà més petita. Pel que fa al català, permet a les comunitats que l'han reconeguda llengua oficial que puguin afegir-lo sempre que hi hagi el castellà i l'anglès, únics obligatoris. Tanmateix, posa restriccions al català en un ús clarament subordinat al castellà: «En el cas de Comunitats Autònomes amb llengua cooficial, podran afegir el text escrit en aquesta llengua, però la mida de la lletra no podrà ser superior al del text castellà». Mentre que el castellà és preeminent i obligatori arreu del territori, el català és sempre optatiu, subordinat i restringit si es vol afegir i no permès, a diferència del castellà, més enllà d'on és propi i reconegut. Aquest mateix model és aplicable a diversos títols oficials professionals. Especialment al sector turístic, pesquer, marítim i aeroportuari les obligacions explícites dels títols en castellà únicament són ben esteses, però també s'estipula sempre només en castellà per a treballs a l'administració, com les targetes d'identitat militar pel personal de les forces armades, Guàrdia Civil o militars de nacionalitat no espanyola destinats a les casernes internacionals d'Espanya (Ordre DEF/600/2002). Per posar més exemples, també el castellà és l'única llengua present i estipulada per a la targeta d'identitat dels advocats de l'Estat, per a cert personal de l'agència estatal d'administració tributària, per a funcionaris de vigilància duanera o bé, per l'ordre INT/761/2007, als carnets professionals dels funcionaris del cos nacional de policia.

la traducció jurada

Hi ha un clara diferència en el tractament de la traducció jurada entre català i castellà a l'estat espanyol. D'una banda, atès que la llengua normalment requerida per l'Estat, i pràcticament única, és el castellà, la majoria de traductors habilitats són per al castellà o en relació amb altres llengües al castellà. L'organisme encarregat, el Ministeri d'Afers Exteriors, només habilita traductors i intèrprets de castellà, no pas de català. Tanmateix, la Generalitat de Catalunya té competències per habilitar traductors jurats de català, però una altra vegada, mentre que el castellà s'assumeix com a qüestió d'Estat, el català queda relegat a l'àmbit autonòmic. No obstant això, la veritable diferència és en el tractament legal entre totes dues llengües. Mentre que els textos que presenten les empreses a l'Estat no requereixen traducció jurada si es faciliten en castellà, sí que cal per al català (una traducció jurada en castellà) de la mateixa manera com es requereix per a una llengua estrangera. A més, la validesa de la traducció no va a càrrec de l'Estat, sinó de qui ho sol·licita. Per posar un exemple, el Reial decret 1345/2007 sobre autoritzacions de medicaments accepta directament les informacions del prospecte en castellà, però exigeix una traducció jurada de les informacions del prospecte si es presenten en una altra llengua, inclosa la catalana (article 30). El tractament que rep el català és de llengua estrangera; en aquest cas és el mateix que rep si es vol fer el prospecte per exemple en ucraïnès. A més, recentment, la imposició del castellà ha estat agreujada amb l'Ordre

AEC/2125/2014, que obliga que el segell oficial del traductor, així com la certificació, siguin en castellà (article 8), cosa que fins ara no era una obligació explícita. La traducció jurada també només es preveu en castellà com a única llengua en relació amb les llengües d'altres estats o en la representació internacional pel Reial decret 2555/1977 sobre el reglament de l'Oficina d'interpretació de llengües, òrgan que només preveu ocupar-se en relació amb aquesta llengua.

els productes farmacèutics, sanitaris i medicaments

Més enllà de les obligacions úniques de l'Estat d'ús del castellà en l'àmbit de l'etiquetatge i instruccions de productes que ja hem agrupat dessús en un apartat, hem cregut convenient, atesa la importància del sector i l'extensió de les obligacions lingüístiques, fer esment a unes altres obligacions en què les diferències legals impositives i de tracte entre català i castellà són abismals. La Llei 29/2006 de garanties i ús racional dels medicaments i productes sanitaris conté diverses obligacions lingüístiques, totes només per al castellà i de vigència arreu del territori més enllà d'on és llengua pròpia. L'Estat no vetlla en cap cas per equiparar aquestes obligacions al català, ni tan sols on és llengua pròpia. L'agència espanyola del medicament (oficialment només en forma castellana monolingüe com a *Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios*) designa a l'article 14 uns noms oficials als principis actius dels medicaments. Els anomena en castellà i prou, de manera que ja estableix una nomenclatura única d'ús que és obligatòria. Segons el mateix article la forma catalana només pot ser optativa, no pas obligatòria. Això té conseqüències en el nom del genèric que tenen per alternativa només les formes de noms en castellà. Per una altra banda, les empreses han de presentar tota la documentació per comercialitzar un producte i tenir el vistiplau de l'agència, en castellà. Si es vol fer en un altre idioma, cal un aval jurat i sempre acompanyat de la versió vàlida en castellà. En aquest aspecte considera el català i el swahili al mateix nivell. L'article 15 obliga les empreses a presentar tota la documentació a l'administració per a la fitxa tècnica en castellà. Obliga únicament el castellà també en el prospecte i l'etiquetatge que es faci posteriorment, fins i tot on el castellà no és llengua pròpia. D'altra banda, la prescripció de la recepta dels medicaments veterinaris i de la recepta mèdica cal fer-la en castellà a tot el territori. L'obligatorietat del català està restringida allà on les comunitats autònomes hagin reconegut la llengua oficial si ho decideixen i sempre acompanyada de la versió en castellà, que és l'única obligatòria per l'Estat. El Reial decret 824/2010 pel qual es regula els laboratoris farmacèutics, els fabricants de principis actius d'ús farmacèutic i el comerç exterior de medicaments i medicaments de recerca, ja estipula que la guia detallada sobre les normes de correcta fabricació i tota la informació relacionada que elabora el Govern espanyol és només en versió castellana, única oficial i que s'actualitza; en cap cas en català. Aquest mateix reial decret obliga a l'article 7 que les sol·licituds per comercialitzar medicaments presentades a l'*Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios* cal fer-les en castellà o, si hi ha acord, alguna part en una altra llengua si ho permet l'agència. No hi ha cap referència a la possibilitat de presentar-ho únicament en català com es pot fer únicament en castellà. Unes altres disposicions normatives van en el mateix sentit d'imposició única del castellà. Aquest és el cas del Reial decret 577/2013, pel que fa a l'elaboració del pla de gestió de riscos que es presenta a l'*Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios* o del Reial decret

477/2014 sobre documentació en les autoritzacions de medicaments de teràpia avançada. D'altra banda, tot el funcionament de l'*Agencia Española Medicamentos y Productos Sanitarios* és només en castellà. Tota la documentació i edicions de referència oficials impreses o electròniques són només en castellà i així també està previst a la legislació. Aquest és el cas del *Formulario Nacional* o de la *Real Farmacopea Española*, codi de referència per a tots els àmbits relacionats amb el medicament, les autoritats sanitàries, les universitats, les reials acadèmies de farmàcia, els hospitals i oficines de farmàcia, i la indústria farmacèutica.

les assegurances privades

La llei estatal 26/2006 de mediació d'assegurances i reassegurances privades a l'article 43 permet que el client pugui escollir la llengua oficial per fer l'assegurança. Atesa la situació privilegiada del castellà com a llengua oficial més enllà d'on és pròpia, es pot fer arreu en castellà i en català només on ha estat reconeguda oficial o llevat que s'arribi a un acord entre les parts. Tanmateix, la mateixa llei és clarament impositiva del castellà arreu del territori, fins i tot on el català és propi o oficial, per als mediadors d'assegurances amb seu a uns altres països de la Unió Europea que per l'article 66 cal que presentin en castellà tota la documentació requerida per la Direcció general d'assegurances i fons de pensions. Això va en la mateixa línia impositiva que el Reial decret 2486/1998 del reglament d'ordenació i supervisió de les assegurances privades, amb cinc articles impositius del castellà en diversos tipus de documentació i certificats per a les empreses. De fet, inclou l'obligació del castellà en tots els passos per desenvolupar l'activitat. El català no està previst ni acceptat. També és reiteradament impositiu del castellà en diversos articles el Reial decret legislatiu 6/2004 de la Llei d'ordenació i supervisió de les assegurances privades. El precepte constitucional espanyol pel qual el català és l'única llengua pròpia de la Unió Europea amb tants parlants que no es reconeix llengua oficial d'estat té conseqüències clarament discriminatòries en l'aplicació de la normativa europea. Així, el Reglament delegat (UE) 2015/35 de la comissió pel qual es completa la Directiva 2009/138 / CE del Parlament Europeu i del Consell sobre l'accés a l'activitat d'assegurança i de reassegurança i el seu exercici, impossibilita que moltes de les actuacions es puguin fer en català i s'hagin de fer com a mínim en castellà: des de publicacions, presentació de documents o sol·licituds diverses.

els bancs i el sistema financer

En aquest àmbit, més enllà de la castellanització de les estructures, com el Banc Central Espanyol o a la normativa conseqüent que el català no és llengua oficial de l'Estat ni de la Unió Europea per decisió dels successius governs espanyols, hi ha diverses disposicions que estableixen una discriminació positiva clara amb el castellà en relació amb el català. Així, per exemple, les entitats financeres que actuen d'institucions d'inversió col·lectiva només poden presentar la documentació sol·licitada en castellà o en alguns casos en alguna llengua admesa per la *Comisión Nacional del Mercado de Valores*, que en cap cas no és el català (a més, aquest organisme no actua en català llevat de parts subsidiàries i testimonials al web i estableix l'ús del castellà en moltes circulars i acords del consell). Així s'estableix a la Llei 35/2003

d'institucions d'inversió col·lectiva amb moltes mencions explícites impositives del castellà en documentació presentada, fullets, informes anuals i semestrals, traduccions requerides o en el dret d'atendre i resoldre les queixes i reclamacions dels accionistes si es presenten en castellà, però no pas per al català. El Reial decret 1082/2012, pel qual s'aprova el reglament de la llei anterior conté també quatre articles clarament afavoridors o impositius del castellà i no preveu enlloc que es pugui presentar o fer tràmits en català. També hi ha sis mencions impositives únicament del castellà a la Llei 22/2014 de regulació de les entitats de capital-risc, unes altres entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat i les societats gestores d'entitats d'inversió col·lectiva de tipus tancat. Els reials decrets (com el 1362/2007 o el 1310/2005) de desenvolupament de la Llei 24/1988 de mercats de valors també obliguen en diversos aspectes l'ús exclusiu del castellà. També l'obligació única del castellà és present en la documentació i activitats de plans i fons de pensions pel reglament d'aquesta mena d'activitat aprovat pel Reial decret 304/2004 o en la presentació i tràmits sobre diversos plans de finançament que fa l'Estat a través de *L'Instituto de Crédito Oficial* com les *ICO-Industrias Culturales*.

la declaració de conformitat CE per comercialitzar productes

El govern espanyol només gestiona i obliga a fer tots els tràmits en castellà per a les declaracions oficials de conformitat CE per a Espanya. En les diverses normatives sempre exigeix el redactat de la declaració en castellà i, de fet, impedeix fins i tot la possibilitat que en un futur es pugui fer en català, atès que l'Estat no vol presentar el català com a llengua oficial de la Unió Europea i tanca aquesta previsió en les directives europees. La normativa espanyola obliga les empreses a presentar l'avaluació, l'expedient tècnic, els certificats, les dades de l'empresa, la descripció del producte, indicacions del procediment, condicions d'ús, especificacions diverses, etc. en castellà i prou. I cal que estigui a disposició de les autoritats quan ho sol·licitin en aquesta llengua. Això afecta molts productes, com un aparell de gas, instal·lacions de transport, productes sanitaris, equips diversos, explosius d'ús civil, electrodomèstics, productes mèdics de diagnòstic, ascensors, maquinària de tota mena, instruments de mesura, equips de protecció personal, equips de pressió, pirotècnia, equips de telecomunicacions, joguines, vaixells de lleure, materials de senyalització...

les empreses de jocs i concursos

Totes les ordres dictades pel Govern espanyol a les empreses que desenvolupen activitats dins l'àmbit del joc i els concursos estableixen reglaments que obliguen només a atendre el consumidor o usuari en castellà; fins i tot com a única llengua obligatòria on no és llengua pròpia. En cap d'aquestes reglamentacions del govern de l'Estat no hi ha ni un sol esment que equipari el català al castellà. Així, per posar un exemple, l'Ordre EHA/3084/2011, per la qual s'aprova la reglamentació bàsica dels concursos, estableix a l'article 7 que en les reclamacions del participant, l'atenció «caldrà fer-la de forma gratuïta i, almenys, en castellà» i a l'article 8, que tota la informació completa del joc també ha d'estar a disposició en castellà. Aquest mateix criteri únic impositiu del castellà arreu del territori i amb cap obligació en el mateix

sentit prevista per al català es troba en les reglamentacions oficials de diverses ordres per a apostes diverses, apostes esportives, apostes d'hípica, jocs de ruleta, joc de punt i banca, bingo, black jack, pòquer, màquines d'atzar i més jocs. La legislació també obliga tota mena de documentació i certificats del joc únicament a ser en castellà. La promulgació d'aquestes disposicions no és cosa del passat, com ho proven les darreres resolucions impositives del 6 d'octubre del 2014 o l'Ordre HAP/1995/2014, de 29 de octubre, a partir de la Llei 13/2011 de regulació del joc. En aquest últim cas s'insisteix en la necessitat de presentar la documentació en castellà per obtenir la llicència independentment d'on es trobi el negoci. Per descomptat, el funcionament únic en castellà també és l'establert per a les empreses públiques de jocs i loteries (vegeu apartat d'empreses públiques) i també per a les entitats de Dret Públic, amb els estatuts publicats al BOE així com tots els productes successius que emeten. Aquest és el cas per exemple de l'ONCE, oficialment per als estatuts *Organización Nacional de Ciegos Españoles*; amb el nom oficial en castellà, així com el cupó i tots els productes, inclosos els creats el 2014 per diverses ordres ministerials sempre amb el nom únicament en castellà.

la contractació d'empreses per obres i serveis des de l'Administració

Tot el funcionament, concursos i informació requerida per l'Administració de l'Estat és en castellà i prou. No hi ha cap previsió d'opció d'ús i presentació del català en els mateixos termes. Així, per exemple, el Reial decret legislatiu 3/2011 sobre la Llei de contractes del sector públic estableix i pressuposa el castellà com a única llengua vàlida i requerida en tots les tràmits encara que l'obra i el servei sigui per a un territori, o territoris, on el català és llengua pròpia i oficial. Però això no solament afecta les contractacions de l'Administració General de l'Estat, sinó a la contractació dels ens locals i de les comunitats autònomes que estan sotmesos a la imposició estatal d'aquesta llei. Si algun d'aquests vol acceptar unes altres llengües, estan obligats per la Llei de contractes a com a mínim acceptar per a tots els tràmits el castellà. No hi ha cap previsió d'un tractament semblant per al català. L'única llengua blindada és el castellà. L'Estat només assumeix que el castellà ha de ser la llengua per protegir en aquests processos i el català ha de ser un cas opcional per admetre si així ho determinen els ens locals i autonòmics, atès que l'Estat d'entrada no l'accepta. Pel que fa a la contractació a l'estranger, bàsicament dels ministeris d'afers exteriors o de defensa, el català, per llei (d'acord amb la disposició addicional primera d'aquesta llei), està explícitament exclòs i el castellà, les traduccions al castellà o en casos excepcionals el francès i l'anglès, són les úniques llengües admeses. Aquesta dinàmica es manté també en unes altres disposicions, com l'Ordre APU/999/2005 sobre el registre de licitadors del Ministeri d'Administracions Públiques, amb imposició de la documentació presentada en castellà a més de tot el funcionament del registre o la Llei 24/2011 de contractes del sector públic als àmbits de defensa i de seguretat.

els teclats d'aparells de venda a Espanya

La consideració única a la normativa per al castellà pot arribar a originar una distribució específica per a Espanya de teclats i aparells electrònics de les empreses. Així, malgrat que el teclat d'ús per al català s'adequa més als estàndards europeus que tenen llengües com el francès o portuguès, s'han hagut de sacrificar posicions del teclat a la «Ç» o als accents oberts, per imposició únicament dels símbols específics del castellà com la «Ñ» o els signes d'admiració i interrogació d'obertura. Així s'estableix al Reial decret 564/1993 sobre presència de la lletra «Ñ» i altres caràcters específics de l'idioma castellà en els teclats de determinats aparells de funcionament mecànic, elèctric o electrònic que s'utilitzin per a l'escriptura. No hi ha cap reial decret de l'Estat en el mateix sentit per al català o un que tingui en compte com a mínim totes dues llengües. A l'article únic s'especifica: «Tots els aparells de funcionament mecànic, elèctric o electrònic, que s'utilitzin per a l'escriptura, enregistrament, impressió, retransmissió d'informació i transmissió de dades, i que es vinguin a Espanya, hauran d'incorporar la lletra <ñ> i els signes d'obertura d'interrogació i d'exclamació».

la defensa de la competència

El funcionament és exclusivament en castellà perquè així s'especifica a la normativa. L'òrgan estatal encarregat, la *Comisión Nacional de la Competencia*, funciona en castellà i prou, més enllà del nom, de la imatge pública, del web i de la documentació. A més, obliga les empreses que l'arbitratge es faci davant d'aquesta comissió únicament en castellà. Així es defineix a l'article 72 del Reglament de defensa de la competència pel Reial decret 261/2008, que impedeix adreçar-s'hi en català i pressuposa que tota la documentació presentada ha de ser en castellà o amb traducció jurada al castellà. Això inclou notificacions diverses, còpies de documents, fotocòpies compulsades... La Llei 1/2002, de coordinació de les competències de l'Estat i de les comunitats autònomes en matèria de defensa de la competència també exigeix que totes les comunicacions i les notificacions fetes a les comunitats autònomes adreçades als organismes centrals de defensa de la competència s'hagin de fer en castellà.

les ofertes públiques d'adquisició de valors (OPA)

El mecanisme i el funcionament tornen a imposar el castellà per a les empreses i invaliden el català per a tot el territori. El funcionament de l'Estat és exclusivament en castellà, però a més, pel Reial decret 1066/2007 sobre el règim de les ofertes públiques d'adquisició, és també una imposició a les empreses en la presentació i publicitat de l'oferta.

l'edició i publicació de llibres

Llevat d'una petita part parcial del web de l'*Agencia Española ISBN*, tot el funcionament de l'agència per atorgar un número internacional normalitzat per a llibres s'efectua en castellà i prou; això inclou les notícies de l'agència, les guies d'ús o qualsevol altra documentació. La

castellanització única o preponderant també és ben patent en les activitats, documentació, butlletins i més informacions dels altres organismes oficials, com el *Centro de Documentación del Libro, la Lectura y las Letras* o l'*Observatorio de la lectura y el libro*.

els contractes i garanties en les relacions de consum

Com ja hem esmentat, el 13 de juny del 2014 va entrar en vigor la nova modificació de la Llei 1/2007 de defensa dels consumidors per la Llei 4/2014. Més enllà de la imposició del castellà en l'etiquetatge de productes arreu del territori, que ja existia, va afegir noves imposicions úniques del castellà en els contractes. L'article 60 obliga el castellà en la informació precontractual, el 98 per als contractes a distància i el 99 per als contractes fora de l'establiment. No hi ha cap menció per al català. L'article 125 també obliga que sigui en castellà la garantia comercial. Hi ha també unes altres normatives sectorials que obliguen a fer en castellà tots els contractes a Espanya, independentment de la llengua que en sigui pròpia. Aquest és el cas per exemple de la Llei 4/2012 de contractes d'aprofitament per torn de béns d'ús turístic, d'adquisició de productes de vacances de llarga durada, de revenda i d'intercanvi i normes tributàries que estableix també l'obligació de redactar tota la informació relativa als contractes en castellà. El Parlament de Catalunya va aprovar el 2010 el codi de consum que obliga que els contractes a Catalunya siguin també en català; en tot cas, a diferència del castellà, l'obligació es restringeix només a una part d'allà on el català és llengua pròpia i no ve blindada per l'Estat.

les empreses públiques de l'Estat

L'Estat no només discrimina de manera positiva o obliga l'ús del castellà a les empreses privades, sinó que procura, mitjançant reglaments i disposicions, afavorir el castellà a les empreses públiques. Tot seguit en posem alguns exemples.

Loteries i apostes públiques

Totes les butlletes són únicament en castellà i per a tot el territori de l'Estat; no hi ha versions plurilingües o segons els concursos o el lloc de venda en una o altra llengua. Això afecta fins i tot en la tria del nom de les loteries, totes absolutament d'arrel castellana (*Lotería Nacional, La Primitiva, Euromillones, El Gordo de la Primitiva...*) o en tot cas neutres per qüestions casuals. De fet, fins i tot el nom de l'organisme estatal i de la marca, àdhuc per a la retolació dels establiments dels territoris on el castellà no és llengua pròpia, és únicament en castellà: *Sociedad Estatal Loterías y Apuestas del Estado, S.A.* i *Loterías y Apuestas del Estado*. Tampoc no són en català les butlletes dels sorteigs extraordinaris de Nadal i Reis. En els webs el català també ocupa un lloc secundari respecte al castellà. No té ni versió complerta al primer nivell, en què es barregen ja informacions en castellà, hi ha versions segregacionistes (català/valencià) que no es donen en castellà i el joc per Internet no és complet en català però sí en castellà.

ADIF, Renfe Operadora i Ferrocarrils d'Interès General

Mentre que el castellà està garantit pertot, l'ús del català està restringit a les regions on és llengua pròpia i reconeguda oficial i a més amb força limitacions que el castellà no té. D'altra banda, tot el funcionament intern és en castellà i prou, fins i tot on el català és llengua pròpia. Això no solament és una pràctica lingüística, sinó que així es determina per normativa en el Reglament General de Circulació del 2006, tant en la documentació com en totes les comunicacions internes. Pel que fa a les informacions als combois, a les estacions i per a l'usuari es relega el català en segona posició, fins i tot on és oficial. Comparteix sempre bilingüisme amb el castellà, cosa que amb el castellà no passa on és pròpia, que gaudeix per reglament de consideració d'ús monolingüe. Els combois, arreu del territori, tenen garantides les senyalitzacions internes de seguretat i avisos en castellà o en alguns casos en anglès, però no pas en català. Això inclou les retolacions i cartes de bars dels combois, en contra fins i tot de la legislació autonòmica quan el comboi passa per Catalunya. Quan els combois, com el tren d'alta velocitat o altres, surten de les comunitats de parla catalana, això implica una castellanització general de tot el comboi inclòs en el trajecte de la part catalana. La megafonia en català està també supeditada, per presència i qualitat de la llengua, al castellà. Tot i que hi ha hagut una lleu millora en el cas de Catalunya quan el servei de Rodalies ha passat a la Generalitat, RENFE i ADIF segueixen encara els reglaments interns de discriminació positiva del castellà. La informació dels tiquets és només en castellà allà on el castellà és llengua pròpia, però també només en castellà en molts bitllets (sovint els venuts a màquina i per Internet bo i començant pels de l'AVE) on el català és llengua pròpia. Això significa un incompliment de la normativa autonòmica en el cas de Catalunya. Mentre que el personal té ple coneixement de castellà arreu d'Espanya, el català no està garantit ni tan sols on és llengua pròpia. A la pràctica la majoria de vegades el castellà actua en aquests casos de llengua per defecte. Fins i tot l'Ordre FOM/2520/2006, que determina les condicions per l'obtenir títols per a l'exercici de les funcions de personal ferroviari, especialment per a la seguretat, només estableix l'obligació de conèixer el castellà com a condició indispensable per a la formació de tots els títols i per a tot el territori espanyol. El català hi és totalment absent. La llei del sector ferroviari assigna a ADIF el paper d'administrador i entitat pública empresarial de l'explotació, el manteniment i el control de gestió, la seguretat i la circulació de la xarxa ferroviària d'interès general. Això vol dir que està sotmesa al Reial decret 810/2007, pel qual s'aprova el reglament sobre seguretat en aquesta xarxa de circulació. A l'article 7 estableix que el castellà sigui llengua obligatòria de funcionament en les ordres, circulars, comunicacions i consignes, fins i tot on el castellà no és llengua pròpia. A més, hi hagut casos de vexacions a usuaris per fer servir el català, com el cas extrem d'una aturada del tren i expulsió de persones per parlar en català al revisor (aquest fou el cas d'un avi i un net expulsats el 2013, després de fer aturar el tren d'un comboi ràpid cap a Girona). El bilingüisme només on el català és propi (no pas per les zones de parla castellana) és ben patent en la megafonia, senyalitzacions, panells dinàmics... També hi ha una castellanització o francesització de la toponímia en les destinacions de topònims de llengua pròpia catalana però situats fora de la comunitat autònoma de Catalunya, com passa amb Cervera de la Marenda o la Tor de Querol. Per bé que hi ha una opció en català al web (2014), és incompleta i no

plenament operativa per a les accions necessàries d'informació i compra de bitllets al mateix nivell que el castellà. És caòtica, no permet fer devolucions ni reclamacions en català com sí que és possible en castellà i anglès. Els tràmits des de l'opció catalana barreja de manera caòtica el castellà i ofereix el producte final, com un bitllet, en castellà. La interrelació via escrita i oral des de l'empresa és en castellà per defecte.

Correus públics

Hi ha una castellanització única del nom, tant en la marca (*Correos*) com en el nom institucional (*Sociedad Estatal Correos y Telégrafos*). No funciona com Suïssa, Bèlgica o Canadà, on el nom té diverses formes d'acord amb la diversitat lingüística. Abans hi havia hagut una forma en català de la marca, però va desaparèixer a partir del 2003. El funcionament intern és exclusivament en castellà, fins i tot on el català és llengua pròpia. Mentre que on el castellà és llengua pròpia el reglament intern estableix l'ús predominant o únic del castellà, allà on el català és llengua pròpia hi ha monolingüisme en castellà o bilingüisme però sempre amb el castellà establert per reglament en primer lloc i de manera preeminent. La forma per defecte al web és en castellà i, tot i que existeix una versió en català, és incompleta ja al primer nivell, cosa que no passa per al castellà. El català no és utilitzat al mateix nivell que el castellà a les xarxes socials, ni tan sols de manera proporcional al territori del domini lingüístic. De fet, hi és del tot absent. Sovint fa servir la segregació lingüística per al català, cosa que en cap cas aplica per al castellà.

Els mitjans públics de ràdio i televisió per a tot l'Estat

El mitjà públic de televisió per a tot l'Estat (la *Corporación de Radio y Televisión Española, S. A*) emet en castellà per a tot el territori mentre que el català és marginal i restringit a les desconexions territorials. Hi ha, doncs, un desequilibri clar entre castellà i català, el primer per defecte i d'àmbit general i el segon en les restriccions territorials que a la pràctica només es donen molt parcialment. Les hores de català a la televisió estatal són de 0 hores al dia, mentre que la desconexió per a Catalunya és de mitjana d'1 hora al dia (dades extretes de l'informe de la Generalitat de Catalunya d'octubre del 2013 per al Consell d'Europa). Tot i que el català és totalment absent als territoris de llengua pròpia castellana, el castellà assoleix en els casos més desfavorables un 95% del temps on el català és llengua pròpia. Tampoc no hi ha una compensació bo i delegant aquesta responsabilitat a les televisions autonòmiques del territori de parla catalana de manera que la difusió dels canals públics autonòmics en català fets en una part del territori estigui garantida a tot el territori espanyol. Fins i tot hi ha restriccions dins del territori de parla catalana, de manera que, per exemple, TV3 no es rep al País Valencià ni IB3 a Catalunya. El 2011 es van recollir 651.650 signatures de les 500.000 necessàries per a una ILP anomenada 'Televisió sense fronteres' que exigís al govern espanyol de complir allò que va signar a la Carta europea de les llengües regionals i minoritàries per tal que tots els territoris de parla catalana rebessin els mitjans en català. El Congrés dels Diputats va rebutjar la iniciativa i va decidir incomplir allò signat al Consell d'Europa. Quan la societat civil ha posat antenes per facilitar el compliment de la Carta (com va fer Acció Cultural del País Valencià), els han multat les instàncies governamentals, en aquest cas la Generalitat Valenciana. Aquest

estament va modificar la legislació per aplicar les multes i forçar el tancament perquè la vigent no ho preveia (Llei 16/2010). Tampoc no hi ha una compensació clara d'exclusivitat o econòmica amb les televisions públiques autonòmiques de parla catalana en tant que no hi ha una responsabilitat real sobre la televisió estatal pública (els pressupostos de la televisió pública estatal no es distribueixen entre la castellana i les autonòmiques en català o les altres llengües espanyoles); tot al contrari, l'oferta de castellà també és ben present en unes altres televisions autonòmiques. Aquesta tendència es repeteix en les ràdios públiques d'àmbit estatal com ara Radio Nacional, Radio Clásica, Radio 3 o Radio 5. Només Ràdio 4 emet en català. Per descomptat, aquest criteri desigual es manté també a favor del castellà als webs corresponents, serveis a la carta, Internet, TVE Internacional i Radio Exterior de España. Per bé que la Llei de 7/2010 general de la comunicació audiovisual preveu uns criteris de pluralitat lingüística, no s'han aplicat mai. Així, l'article 4.2 preveu la promoció i coneixement de totes les llengües oficials dins l'Estat. L'article 5 es dedica al dret a la diversitat cultural i lingüística i a l'article 1 hi diu: «Totes les persones tenen el dret que la comunicació audiovisual inclogui una programació en obert que reflecteixi la diversitat cultural i lingüística dels ciutadans». També la Constitució insisteix en això a l'article 20.3: «La llei regularà l'organització i el control parlamentari dels mitjans de comunicació social que depenguin de l'Estat o de qualsevol entitat pública i garantirà l'accés a aquests mitjans dels grups socials i polítics significatius, respectant el pluralisme de la societat i de les diferents llengües d'Espanya». Així mateix, la Llei 17/2006 de la ràdio i televisió de titularitat estatal, com ja esmentem a l'apartat de projecció internacional d'Espanya, a l'article 3 preveu la «projecció cap a l'exterior de les llengües i cultures espanyoles» sense cap esment per afavorir-ne una concreta. A la pràctica la política de discriminació positiva i gairebé absoluta amb el castellà és omnipresent en la televisió pública estatal espanyola. Tampoc no es compleix l'article 11 del Mandat-marc a la *Corporación RTVE* previst a l'article 4 de la Llei 17/2006: «Els continguts de RTVE reflectiran la pluralitat social, cultural i lingüística que defineix la societat espanyola» ni que no es podran discriminar els espanyols per motius de llengua, símbols o per pertànyer a un dels pobles integrants d'Espanya. De tota manera, aquests articles no es compleixen ni tan sols en la resta d'articles d'aquesta disposició. Així, mentre que les emissions en castellà es preveuen per a tot el territori espanyol, encara que no sigui llengua pròpia, el català resta restringit només per als continguts territorialitzats. Preveu subtítols en castellà quan l'expressió oral sigui en català per a tot el territori, però no preveu en el mateix sentit subtítols en català quan s'expressin en castellà. Estableix que la promoció i difusió nacional i internacional del castellà sigui objecte essencial de la *Corporación RTVE*, mentre que per al català només preveu el suport quan la tecnologia ho permeti com a difusió simultània en diverses llengües. En l'oferta de TDT i en serveis en línia estableix que els llargmetratges siguin tots en castellà. Han de ser en les altres llengües com el català només quan les versions estiguin disponibles i sigui tècnicament possible (no parla de les versions que no són disponibles en castellà).

Fábrica Nacional de Moneda y Timbre - Real Casa de la Moneda

Tot el funcionament intern i pràcticament extern és només en castellà (només el web general té una versió parcial però mai per defecte en català). Per bé que actua com a empresa contractada, és la responsable de molts dels productes clarament discriminatoris amb el català encomanats pel govern de l'Estat. Així elabora tota mena de documents personals on el català és totalment absent o present de manera irrisòria en comptades ocasions, i en aquest casos sempre en format amb una part només en castellà, l'altra bilingüe amb preeminència del castellà i de disposició només en l'àmbit local i a voltes fins i tot amb certes dificultats. Entre aquests documents amb absència de català, o irrisòria i subordinada, hi ha el document nacional d'identitat, la targeta d'estrangeria, el permís de conduir, el passaport, el visat "Shengen", el permís de residència de la UE, documents de viatge o els documents del tacògraf digital per al control de vehicles de transport per carretera. També té encomanada la castellanització única de les signatures digitals i més productes personalitzats digitals, a més de les impressions de seguretat, com els segells, moneda, targetes de correu, fulls bloc, documents filatèlics, etiqueta sanitària, bitllets de loteria, cartrons de bingo, butlletes d'apostes de l'Estat, guies i distintius de màquines recreatives, precintes fiscals com els de tabac o alcohol o més documents i segells diversos.

Banco de España i Instituto de Crédito Oficial

Totes dues institucions actuen pràcticament de manera exclusiva en castellà. El català només és testimonialment present en poques parts del web del Banc d'Espanya. A l'ICO hi ha l'opció en català però no és operativa. La resta de documentació, butlletins, estadístiques, notícies, resums d'activitats, funcionament intern... són exclusivament en castellà.

Societats estatals de projecció internacional

La imatge que dona el Govern d'Espanya és fortament distorsionada de la realitat lingüística, amb un fort component de preeminència i de visualització del castellà respecte al català. Això es fa ben patent en tota mena d'organismes i societats de projecció exterior com: *Instituto Español de Comercio Exterior (ICEX)*, *Marca España*, *Turismo de España*, *Cooperación Española*, *Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID)*, *Acción Cultural Española*, *España es cultura* (web de promoció de la cultura espanyola)..., en què no solament no hi ha una equiparació entre totes dues llengües, sinó que el català hi és pràcticament absent i l'única imatge internacional usada és bo i partint del castellà. Això té conseqüències molt importants en la percepció internacional que es rep d'Espanya, en què es distorsiona la imatge real en llengua catalana. Així, el castellà és el símbol d'identitat i de projecció en negocis, fires internacionals, exposicions universals, esdeveniments esportius, cooperació internacional de l'Estat, projecció cultural... Per descomptat, el català és bandejat en els webs, la documentació, la retolació, els discursos oficials, els noms oficials, els lemes de marca...

**PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA**

L'ONG del català